

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 11 0 U 020983 18 Uvp
Banjaluka, 26.06.2019. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Smiljane Mrše, kao predsjednika vijeća, Svjetlane Knežević i Merside Bjelobrk, kao članova vijeća, uz učešće Zdravke Čučak, kao zapisničara, u upravnom sporu po tužbi I.V. iz B.L., Ulica ... (u daljem tekstu: tužilac) protiv akta broj 1022388629 od 29.03.2017. godine tuženog FPIO RS, u predmetu priznavanja prava na starosnu penziju, odlučujući o zahtjevu tužioca za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 020983 17 U od 01.12.2017. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 26.06.2019. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se odbija.

Obrazloženje

Pobijanom presudom odbijena je tužba podnesena protiv uvodno označenog akta tuženog, kojim je odbijena žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Filijale B. broj 1022388629 od 31.10.2016. Tim prvostepenim rješenjem, donesenim u ponovljenom postupku, utvrđeno je da tužilac ostvaruje pravo na starosnu penziju počev od dana 30.12.2005. godine u iznosu od 412,43 KM mjesečno, a od 01.05.2008. godine penzija iznosi 453,38 KM mjesečno, s tim da se isplata vrši od 30.12.2005. godine.

Odbijanje tužbe sud je obrazložio razlozima da je tuženi zakonito postupio kada je ostavio na snazi rješenje Filijale B. od 31.10.2016. godine kojim je tužiocu, u postupku ponovljenom u skladu sa uputama iz presude Okružnog suda u Banja Luci broj 011-0-U-06-000483 od 12.03.2007. godine, utvrđeno pravo na starosnu penziju počev od dana 30.12.2005. godine, kao dana podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava, u iznosu od 412,23 KM mjesečno, a koja penzija od 01.05.2008. godine iznosi 453,38 KM, s tim da se isplata vrši od 30.12.2005. godine. Ovo stoga jer je prvostepeni organ u ponovljenom postupku pravilno utvrdio i obrazložio da penzijski osnov tužioca ostvaren radom shodno odredbama člana 77. do 86. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju-Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 106/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09 i 118/09 - u daljem tekstu: Zakon o PIO-Prečišćeni tekst), čiji je obračun dat u prilogu rješenja od 31.10.2016. godine, iznosi 431,99 KM, da je isti nesporno manji od penzijskog osnova propisanog odredbom člana 87. Zakona o PIO-Prečišćeni tekst, koja je bila na snazi u vrijeme podnošenja zahtjeva, a koja je propisivala da penzijski osnov pripadnika oružanih snaga Republike Srpske (a tužilac je borac VRS VII kategorije), ne može biti manji od prosječne neto plate u Republici u godini koja prethodi godini u kojoj se stiče pravo na penziju uvećan za 30%, u slučaju tužioca je to 423,00 KM (za 2004. godinu) što uvećano za 30% daje 549,90 KM od kojeg iznosa se dalje određuje visina starosne penzije tužiocu za puni penzijski staž od 40 godina u visini od 75% što konačno daje 412,43 KM mjesečno, koji iznos se usklađivanjem od 01.05.2008. godine povećava za 9,9291% i iznosi 453,38 KM mjesečno. Odbijeni su prigovori tužioca da prvostepeni organ i tuženi nisu dali valjane razloge za svoje odluke, jer suprotno proizilazi iz obrazloženja istih. Tako su po stavu suda dati valjani i argumentovani razlozi o načinu na koji je tužiocu utvrđen njegov penzijski

osnov od plata, prihoda i naknada ostvarenih radom u smislu odredaba člana 77 do 86. Zakona o PIO-Prečišćen tekst, za koje je uplaćen doprinos i koje su registrovane u matičnoj evidenciji tuženog čiji podaci su relevantni za odlučivanje o pravima osiguranika, kao što je dato pravilno obrazloženje u pogledu datuma priznavanja prava na starosnu penziju, a to je 30.12.2005. godine kojeg dana je tužilac podnio zahtjev za ostvarivanje ovog prava Filijali B.L., o čemu svjedoče materijalni dokazi u spisu.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje presude (u daljem tekstu: zahtjev), tužilac osporava njenu zakonitost zbog povreda pravila postupka koje su od uticaja na rješenje stvari i pogrešne primjene materijalnog prava. Iznosi da je sud u pobijanoj presudi intepretirao odgovor na tužbu u kojem je tuženi istakao, kao ključne stvari, da je tužiocu pravilno utvrđen datum priznavanja prava na starosnu penziju 30.12.2005. godine, jer je tog dana podnio zahtjev prvostepenom organu, te da je pravilno utvrđen njegov penzijski osnov na temelju plata, prihoda i naknada ostvarenih radom u relevantnom periodu, pri čemu su neosnovani prigovori tužbe da su se trebali uzeti u obzir veći iznosi, jer tužilac ima registrovane podatke u matičnoj evidenciji koje je dostavio poslodavac i na koje su plaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje. Prevažodno ističe da ovaj odgovor na tužbu sud nije dostavio tužiocu „na komentar“ čime je povrijeđeno načelo kontradiktornosti postupka. Dalje navodi da ne stoji tvrdnja tuženog da osiguranik u toku postupka ne može mijenjati zahtjev te birati dan od kojeg će mu se priznati prava, jer mogućnost izbora postoji kroz izmjenu postojećeg zahtjeva, o čemu su organi bili dužni sami upozoriti tužioca shodno odredbi člana 6. stav 1. i 2. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 13/02, 87/07 i 50/10 - u daljem tekstu: ZOUP). Upravo koristeći to pravo, tužilac je dana 27.10.2016. godine podnio „drugi zahtjev“ kojim je tražio da mu se pravo na penziju prizna od 01.01.2006. godine, ali taj drugi izmijenjeni zahtjev nisu uobzirili organi, niti mu je sud dao odgovarajući pravni značaj. Takođe ostaje kod stava da njegov penzijski osnov dat u obračunu od 31.10.2016. godine nije pravilno utvrđen, što tuženi pravda podacima zavedenim u njegovoj matičnoj evidenciji, iako se zna da nije neobično da ti podaci često nisu tačni, posebno što u spisu ima dokaza da je tužilac u pojedinim godinama ostvarivao veće plate od onih koje su zavedene u matičnoj evidenciji tuženog. U nastavku izlaganja se opet vraća na datum priznavanja prava na starosnu penziju koji je shodno odredbama člana 165. stav 1. i 167. stav 1. i 2. Zakona o PIO-Prečišćeni tekst određen sa danom 30.12.2005. godine, iako je tužilac u tom dijelu zahtjev izmijenio pomenutim podneskom od 27.10.2016. godine, što smatra da mu je dozvoljeno shodno odredbi člana 118. ZOUP, a ako organi nisu dozvolili izmjenu zahtjeva, bili su dužni donijeti zaključak protiv koga je dozvoljena posebna žalba. Kako se o ovoj izmjeni zahtjeva nisu očitovali organi uprave evidentno je da su povrijedili odredbu člana 197. stav 2. ZOUP, a što je morao sankcionisati nižestepeni sud. Pobija navode tuženog iz osporenog akta da tužilac tvrdi „da bi mu više odgovarao kao datum priznavanja prava 01.01.2006. godine“, jer to nije pravilna interpretacija. Naime, tužilac smatra da bi mu u slučaju priznavanja prava od tog datuma penzija bila povoljnija, jer bi u obzir došla primanja ostvorena u 2005. godini, a o čemu su organi sami bili dužni upoznati tužioca tog dana 30.12.2005. godine kada je Filijali B.L. podnio zahtjev, te ga na to upozoriti shodno odredbi člana 6. stav 1. i 2. ZOUP, kako je prethodno već iznio. Konačno dodaje da mu u provedenom upravnom postupku nije omogućeno da se o ovim spornim činjenicama vezanim za datum priznavanja prava i utvrđeni penzijski osnov izjasni prije donošenja rješenja, sa čim je prekršena odredba člana 131. ZOUP. Zbog navedenog, a kako je ovo nezakonito postupanje organa podržao nižestepeni sud, konačno predlaže da ovaj sud zahtjev uvaži i pobijanu presudu preinači na način da tužbu uvaži i osporeni akt poništi, ili da je ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tuženi u odgovoru na zahtjev ističe da je isti neosnovan i da se u istom ponavljaju navodi iz tužbe vezani za datum priznavanja prava na starosnu penziju i utvrđeni penzijski osnov tužioca. Ističe da se postupak za ostvarivanje prava na penziju po prirodi stvari pokreće

i vodi isključivo po zahtjevu osiguranika i može se podnijeti nakon prestanka osiguranja (član 165. Zakona o PIO-Prečišćeni tekst). Dodaje da pravo na penziju osiguraniku pripada od dana kada su ispunjeni uslovi za ostvarivanje prava, a ako je zahtjev podniet nakon ispunjenja uslova, pravo pripada od dana podnošenja zahtjeva (član 167. Zakon o PIO-Prečišćeni tekst). Prema tome, osiguranik nema mogućnost izbora dana od kojeg će mu biti priznato pravo, nego organi Fonda, nakon podnijetog zahtjeva, cijene ispunjenost uslova za ostvarivanje prava i shodno važećim propisima utvrđuju datum ostvarivanja prava ako su ispunjeni uslovi. Takođe ističe da penzijski osnov za određivanje starosne i invalidske penzije predstavlja prosječan iznos neto plata osiguranika, novčanih i nenovčanih prihoda i naknada koje je osiguranik ostvario radom, na koje je obračunat i uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje počev od 01. januara 1970. godine do godine koja prethodi godini ostvarivanja prava, izuzimajući 1992. i 1993. godinu. Podsjeća da je poslodavac dužan da dostavi sve podatke o platama i naknadama sada Poreskoj upravi, nekada Fondu, kako bi isti bili registrovani u matičnoj evidenciji, što je u konkretnom slučaju i učinjeno. Zbog toga nije osnovan prigovor tužioca da su u obračun trebali biti uzeti u obzir neki veći iznosi, jer tužilac u matičnoj evidenciji ima registrovane plate i naknade koje je dostavio poslodavac i na koje su uplaćeni doprinosi. Slijedom iznesenog, a kako je navedena pravilna utvrđenja tuženog podržao nižestepeni sud pobijanom presudom, predlaže da ovaj sud zahtjev odbije.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu, odgovor na zahtjev, kao i cjelokupne spise upravnog spora i predmetne upravne stvari, saglasno odredbi člana 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 109/05 i 63/11 - u daljem tekstu: ZUS), ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Pravilno je pobijanom presudom odbijena tužba tužioca podnesena protiv osporenog akta tuženog broj 1022388629 od 29.03.2017. godine, uz iznošenje valjanih i argumentovanih razloga koje tužilac nije doveo u sumnju navodima zahtjeva.

Tako nije osnovan navod tužioca da mu sud nije dostavio na izjašnjenje odgovor na tužbu dat od strane tuženog u ovom upravnom sporu, jer odredbom člana 24. ZUS, niti nekom drugom odredbom ovog zakona nije propisana obaveza suda da tužiocu dostavlja odgovor tuženog na izjašnjenje, pri čemu je sadržaj istog u cijelosti interpretiran u pobijanoj presudi.

Navodi tužioca vezani za datum priznavanja prava na starosnu penziju, a to je 30.12.2005. godine kao datum podnošenja zahtjeva tužioca, što je bila suština tužbe, valjano su ocijenjeni od strane nižestepenog suda koji je podržao zaključak tuženog da je isti određen pravilno i u skladu sa odredbama člana 165. stav 1. i 167. stav 1. i 2. Zakona o PIO-Prečišćeni tekst. Ono što je od suštinskog značaja za rješavanje predmetne upravne stvari i upravnog spora u ovom dijelu jeste okolnost da se o pravilnosti ovog datuma priznavanja prava na starosnu penziju tužiocu izjasnio Okružni sud u Banja Luci presudom broj 011-0-U-06-000483 od 12.03.2007. godine odbijajući ove navode tužioca (tužba je uvažena, jer visina penzije nije bila pravilno utvrđena), a to postupanje je kao zakonito potvrdio i Vrhovni sud Republike Srpske presudom broj 118-0-Uvp-07-000116 od 22.10.2008. godine, jer je tužilac i tada insistirao na ovom pogrešnom tumačenju da datum priznavanja prava 30.12.2005. godine nije pravilno određen. Zbog navedenog se o ovom pravilnom utvrđenju prvostepenog organa i tuženog ne može ponovo raspravljati na drugačiji način kako to sada smatra tužilac, iznoseći da je u ovom dijelu zahtjev izmijenio podneskom od 27.10.2016. godine pozivajući se na odredbu člana 118. ZOUP, jer takva izmjena kod ovakvog stanja stvari nema nikakav pravni značaj, kao što su neosnovani navodi tužioca da ga je prvostepeni organ prilikom prijema zahtjeva dana 30.12.2005. godine, trebao upoznati shodno članu 6. stav 1. i 2. ZOUP da zahtjev može podnijeti i kasnije u 2006. godini da bi mu u obračun ušla i primanja iz 2005. godine, što bi navodno bilo povoljnije za njega, budući da pomenuta odredba ZOUP, a ni druge odredbe ovog

zakona, ne daju ovlaštenje prvostepenom organu da strankama daje uputu ove vrste (da zahtjev eventualno podnese kasnije), jer je organ obavezan da primi zahtjev stranke i da ako je isti potpun i jasan o njemu odluči u skladu sa materijalnim propisom koji je na snazi u vrijeme odlučivanja, kako je konkretno i učinjeno.

Dalje, pravilno je od strane nižestepenog suda odbijen i prigovor tužioca vezan za utvrđivanje njegovog penzijskog osnova ostvarenog radom čiji je novi obračun sačinjen dana 31.10.2016. godine i nalazi se u prilogu prvostepenog rješenja, jer su u isti uneseni podaci o platama, prihodima i naknadama koje je tužilac ostvario u periodu od zasnivanja radnog odnosa 1973. do 2004. godine i to samo oni podaci koji su zavedeni u matičnu evidenciju fonda i na koje je plaćen doprinos, a koji su isključivo relevantni za rješavanje predmetne upravne stvari. Od značaja za predmetnu upravnu stvar i upravni spor jeste okolnost da je novi obračun penzijskog osnova tužoca od 31.10.2016. godine takođe sačinjen u skladu sa uputama suda iz ranije presude Okružnog suda u Banjaluci broj 011-0-U-06-000483 od 12.03.2007. godine, jer su u istom korigovani, odnosno uneseni ispravni podaci za godine koje je sud jedino našao spornim, što je pored toga što nije bila uvažena činjenica da je tužilac borac VRS VII kategorije, bio razlog za poništenje akta pobijanog u tom prethodnom upravnom sporu.

Konačno, bez uticaja su navodi tužioca da nije neobično da podaci zavedeni u matičnu evidenciju tuženog Fonda često nisu potpuno tačni, jer je odredbama člana 44. do 73. Zakona o PIO-Prečišćeni tekst koje su bile na snazi u relevantnom periodu bilo jasno regulisano kako se i na osnovu kojih isprava (prijava) unose podaci u matičnu evidenciju Fonda za čiju tačnost odgovara podnosilac prijave, te kako se i iz kojih taksativno određenih razloga ti podaci naknadno mogu mijenjati, a što sve zaključno znači da su za tuženog i stranke relevantni podaci koji su zvanično zavedeni u matičnoj evidenciji Fonda.

U tom je pravcu bez osnova tvrdnja tužioca da mu u provedenom upravnom postupku nije omogućeno da punopravno učestvuje, da dakle iznosi činjenice i pobija tačnost utvrđenja organa shodno odredbi člana 131. ZOUP, jer je i ta tvrdnja suprotna ispravama spisa iz koga proizilazi da je tužiocu omogućeno da dostavi dokaze i isprave koje je smatrao relevantnim, a koje je tuženi sve pravilno ocijenio, kao i da pobija sva činjenična i pravna utvrđenja tuženog organa u čemu, po pravilnom shvatanju nižestepenog suda, nije uspio.

Kod takvog stanja stvari, po ocjeni ovog suda, u pobijanoj presudi nisu ostvareni razlozi nezakonitosti predviđeni odredbom člana 35. stav 2. ZUS, pa se zahtjev tužioca za njeno vanredno preispitivanje odbija, na osnovu odredbe člana 40. stav 1. istog zakona.

Zapisničar
Zdravka Čučak

Predsjednik vijeća
Smiljana Mrša

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić